

Basisschool De Pandelaar

Ondersteuningsplan
Ondersteuningsprofiel
2017 – 2020

Elk kind kan groeien en bloeien

Zonder relatie, geen prestatie

Niemand de deur uit voor er een oplossing is

Ouders/verzorgers zijn onze partners

De Jenaplanvisie is passend onderwijs

Karen van Hooff
Intern begeleider

De Pandelaar & Passend Onderwijs, een natuurlijk proces

De Pandelaar & Passend Onderwijs, een natuurlijk proces

**Waarom past Passend Onderwijs zo goed bij de jenaplanvisie?
Waarom is de samenwerking tussen ouders, het kind en het
team zo belangrijk?**

Vanuit onze jenaplanvisie zijn we samen verantwoordelijk voor de ontwikkeling van de kinderen. Wij *gaan niet om* met verschillen, wij *gaan uit* van verschillen.

De jenaplanwaarden: *werken, spelen, vieren en gesprek* leiden tot één plan. Een plan waarin we met aandacht kijken naar kinderen. Wij zijn nieuwsgierig naar de mogelijkheden en de talenten van kinderen, van elkaar en van onze omgeving. Dat is een natuurlijk proces in de school. We willen gelukkige groepsleiders zijn, dan krijgen we gelukkige kinderen en gelukkige ouders.

**Hoe verhouden deze jenaplanwaarden
zich met Passend Onderwijs?**

De interne begeleider (IB-er) van de Pandelaar is een zorgcoördinator die samen met het kind, de ouders en de groepsleiders kijkt naar de ontwikkelingsmogelijkheden van elk kind. Dit geldt voor leercapaciteiten, sociale vaardigheden en talenten.

werken

Er zijn grote verschillen in de ontwikkeling van kinderen. We leren kinderen om te gaan met de verschillen, het te waarderen bij zichzelf en bij de ander. We leren kinderen elkaar te helpen en goed samen te werken. Groepsleiders en interne begeleider zijn bewust actief op zoek naar “passende” oplossingen. Zij gaan uit van mogelijkheden, zijn praktisch en toekomstgericht. De kinderen op De Pandelaar werken binnen de stamgroepen met een individueel weekplan wat afgestemd is op de eigen talenten en ontwikkelmogelijkheden. Daarnaast hebben we een speciale ruimte “het Fluisterkruid” waar de kinderen onder begeleiding van een onderwijsondersteuner kunnen werken, aan de weektaak maar ook aan uitdagende en verdiepende opdrachten zoals bij Rekestijgers en de Plustijgers. We maken hierbij gebruik van praktische hulpmiddelen zoals geluidafschermers, wiebelkussens en ICT en blijven bouwen aan onze expertise.

De IB-er bespreekt met de stamgroepsleiders alle kinderen individueel. Zij houden twee keer per jaar een groepsbespreking. We kijken naar de sociaal-emotionele ontwikkeling, motivatie, concentratie, talenten, werkhouding, cognitieve vaardigheden en motoriek. Op De Pandelaar volgen we de sociaal emotionele ontwikkeling middels KiVa; een antipest programma. In gesprekken betrekken wij ouders en kinderen om mee te denken over het aandeel wat zij kunnen hebben om de ontwikkeling van het kind zo optimaal mogelijk te laten groeien. Ouders kunnen bijvoorbeeld een grote rol spelen als een kind dyslexie heeft of we maken samen met ouders een plan om hun kind te helpen met rekenen of (begrijpend) lezen.

Samen bewust zijn van passend werken.

Spelen

Bij het samenstellen van stamgroepen, eetgroepen, schoolaangelegenheden en andere thema's houden we rekening met de onderwijsbehoeften van de kinderen. De sociaal-emotionele behoeften zijn hierbij belangrijk.

Op De Pandelaar leren we de kinderen omgangsregels voor zowel binnen als buiten de school. Criteria als het aanpassingsvermogen en de manier van omgaan met elkaar spelen hierbij een grote rol. We willen uw kind goed leren kennen en dat leidt tot gerichte begeleiding. De groepsleiders zijn in de nabijheid van de kinderen. Zij observeren en oefenen samen met de kinderen binnen de groep o.a. tijdens het vrij werken en buiten de groep tijdens het buitenspel.

Ouders hebben hun eigen visie en deskundigheid als het gaat om de sociaal emotionele ontwikkeling van hun kind. We kijken samen wat het kind nodig heeft. De Pandelaar heeft naast de interne begeleider een gedrags-specialist die adviseert en met kleine groepjes kinderen werkt. Als het nodig is schakelen we samen met de ouders externe hulp in via de opvoedondersteuners.

Samen bewust zijn van passend spelen.

vieren

Op De Pandelaar willen we dat kinderen emoties kunnen delen en dit onder woorden kunnen en mogen brengen. Er is plaats voor mooie, leuke, vrolijke momenten, maar ook voor verdrietige en stille momenten. Er is plaats voor kinderen met heftige emoties, er is begrip en warmte. We vieren samen deze momenten. We vieren de succeservaringen die kinderen opdoen, passend bij hun ontwikkeling in kleine of in grote stappen. De kinderen, de ouders en de groepsleiders genieten als ze in de dagopeningskring en tijdens de viering op het podium elkaars talenten laten zien.

In de groepen ervaren de kinderen regelmatig kleine successen. Wij vinden het belangrijk daar even bij stil te staan en dit ook met ouders te delen. Door de onderzoekende houding van kinderen komen ze ook zelfstandig tot mooie ontdekkingen zoals bijvoorbeeld het leren kijken door een microscoop, het zelfstandig maken van een powerpoint en het oplossen van een heel ingewikkelde rekenopgave.

Samen bewust van een passend vieren.

gesprek

Ouders, kinderen, groepsleiding en interne begeleider willen werken aan een goede communicatie. Het past in de visie van De Pandelaar dat er door de groepsleider en/of de interne begeleider bewust tijd wordt vrijgemaakt om met de ouders en het kind in gesprek te gaan. De kringen zijn hierbij een oefenplaats voor de mondelinge taalvaardigheid en het spreken in het openbaar. Er is aandacht voor de spraak en verstaanbaarheid van de kinderen. Verschillende dagdelen is een logopediste aanwezig waar de groepsleiders een beroep op kunnen doen en die kinderen behandelt en ouders adviseert. Sommige kinderen op de Pandelaar hebben solar-apparatuur nodig of een koptelefoon.

Zon-gesprekken: Waar nodig is vinden er met individuele kinderen zon-gesprekjes plaats met de interne begeleider. Deze gesprekken worden aangevraagd door de groepsleider, het kind of de ouders. Met een zon-gesprek wordt uw kind op zijn of haar gemak gesteld, praten we o.a. over welbevinden, het weekplan, dingen waar ze tegenaan lopen en talenten. We kijken naar mogelijkheden en maken samen een (nieuw) plan. Bij het zon-gesprek is ruimte voor out of the box-denken. We nemen de tijd om met het kind te zoeken naar de oplossingen die hem of haar passen. Dit gesprek gaat uit van veiligheid, begrip en vertrouwen. Het is de bedoeling dat kinderen dat voelen en zelf eigenaar worden van hun plan. Passend onderwijs valt of staat met een goede communicatie tussen school en ouders. We willen respectvol en begripvol met elkaar in gesprek zijn. We leren van elkaar: ouders, kinderen en het team van de Pandelaar.

niemand de
deur uit,
voordat er een
oplossing is.

Samen bewust van een passend gesprek.

Toelichting:

In het ondersteuningsplan is het ondersteuningsprofiel (gekoppeld aan de basisondersteuning) van De Pandelaar opgenomen. (Hoofdstuk 2)

Met dit schoolondersteuningsplan wil De Pandelaar in beeld brengen welke extra ondersteuning de school in het kader van passend onderwijs aan de kinderen wil bieden.

Ook wil de school aangeven welke stappen we nu zetten en welke verbeteringen of ontwikkelingen we samen nog willen maken. (Hoofdstuk 3)

De Pandelaar wil een brede ondersteuning kunnen bieden aan alle kinderen op school.

De inzet van de school is erop gericht om alle mogelijkheden te benutten.

Het team van De Pandelaar zal samen met de ouders/verzorgers, kinderen, de medezeggenschapsraad (MR) en het bestuur hier vorm aan geven.

Het ondersteunings(profiel)plan wordt in de toekomst verder ontwikkeld, geëvalueerd en getoetst.

Het bevoegd gezag moet tenminste een keer in de vier jaar het schoolondersteuningsprofiel en het ondersteuningsplan vaststellen. De MR heeft adviesrecht. (Hoofdstuk 4)

Het ondersteuningsplan begint met een verkort ondersteuningsplan gericht aan de ouders/verzorgers van De Pandelaar (Hoofdstuk I). Met dit schrijven willen we alle geïnteresseerden duidelijk maken wat onze school verstaat onder Passend Onderwijs, wat onze visie is en hoe we dit organiseren op De Pandelaar.

Hoofdstuk 1

Elk kind kan groeien en bloeien

Typering van de school

In ons schoolplan en in onze schoolgids hebben wij uitgebreid beschreven waarvoor onze school staat, wat onze doelstellingen zijn en wat wij onze leerlingen en onze ouders/verzorgers te bieden hebben.

Jenaplanschool De Pandelaar telt op 1 oktober 2017, 223 kinderen. Schooljaar 2017 – 2018 is De Pandelaar gestart met 9 stamgroepen. Er heeft een uitbreiding plaatsgevonden bij de onderbouw.

In mei 2017 heeft het team van De Pandelaar een 3-jarige post-HBO Jenaplan opleiding afgerond.

We hebben een intensieve samenwerking met Kinderdagverblijf (KDV) De Ontdekking. De Buitenschoolse opvang (BSO) van De Ontdekking is ingericht binnen het gebouw van De Pandelaar. Samen met De Ontdekking hebben we de Peuterspeelzaal (PSZ) De Boterbloempjes opgericht. Deze draait inmiddels elke dag en er is begin 2017 een tweede peutergroep (De Paardenbloempjes) gestart.

Sinds 2016 constateert De Pandelaar een toename van aanvragen van zij-instromers (dit zijn kinderen die halverwege hun schoolloopbaan van basisschool veranderen). Het betreft hier kinderen van zowel binnen als buiten Gemert. Het blijken vaak kinderen te zijn die extra ondersteuningsbehoeften hebben.

De afgelopen twee schooljaren zijn er twee kinderen vanuit De Pandelaar met een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) op het speciaal basisonderwijs (SBO) geplaatst.

De Pandelaar heeft een ondersteuningsteam bestaande uit een:

- Onderwijsondersteuner (full-time)
- Onderwijsondersteuner (part-time)
- Logopediste (3 dagdelen)
- Gedragsspecialist (2 uur per week)
- Dyslexie-behandelaars (Opdidakt)
- Ambulant begeleider (AB-er) voor spraak- en taalproblematiek (Taalbrug). Zij begeleidt 3 kinderen
- Interne begeleider (IB-er) (7 dagdelen)

In het kader van de transitie jeugdzorg is er een opvoedondersteuner toegewezen aan De Pandelaar. Zij neemt deel aan het zorgteam waar ook de jeugd- en gezinsbegeleider en de interne begeleider (IB-er) aan deelneemt.

De interne begeleider coördineert de ondersteuning op De Pandelaar. De ondersteuning richt zich op de onderwijsbehoeften van het kind. (zie verkort ondersteuningsplan 2017 – 2019 – hoofdstuk 1) De interne begeleider maakt deel uit van het MT en zit samen met de directeur in het overleg van de bouwcoördinatoren (2017 – 2018).

De interne begeleider onderhoudt contacten met alle externen die te maken hebben met Passend Onderwijs en zit in de ondersteuningsplanraad (OPR) van het samenwerkingsverband (SWV) Helmond-Peelland.

Vanaf september 2017 maakt de interne begeleider deel uit van de medezeggenschapsraad (MR) van De Pandelaar.

Verkort ondersteuningsplan De Pandelaar voor ouders/verzorgers.

DE PANDELAAR en PASSEND ONDERWIJS, een natuurlijk proces

Hoe organiseren wij de ondersteuning voor uw kind op De Pandelaar?

Wij zijn een Jenaplanschool en dat maakt ons onderwijs anders. Dat “anders” zit niet in wat we onze kinderen leren maar wel in hoe de kinderen leren. Op onze school zitten de kinderen in heterogene groepen. d.w.z. kinderen verschillen in ontwikkeling en leeftijd, in intelligentie en in mogelijkheden, in achtergrond en cultuur. Er wordt geleerd hoe je samenwerkt, elkaar respecteert en helpt en hoe je democratisch met elkaar omgaat.

De kinderen leren van en met elkaar. Dit betekent dat we driejarige stamgroepen hebben waarin de activiteiten plaatsvinden. In onze visie is dit een natuurlijk proces waarbij de optimale ontwikkeling van ieder uniek kind centraal staat. Onze groepsleiders geven met enthousiasme vorm aan onze visie en begeleiden de kinderen bij dit proces. Dit doen we graag met de ouders/verzorgers. U bent onze partner. We zijn samen verantwoordelijk voor de ontwikkeling van de kinderen. Wij gaan niet om met verschillen, wij gaan uit van verschillen. Om passend onderwijs te realiseren gaat het Samenwerkingsverband (SWV) Helmond-Peelland ervanuit, dat besturen een eigen ondersteuningsprofiel kunnen bieden.

Hoe ziet passend onderwijs er in de praktijk uit op de Pandelaar?

Wij willen graag een brede ondersteuningsschool zijn. Dit betekent dat we alle hulpvragen van de kinderen en hun ouders/verzorgers serieus nemen. Zowel op leer- en ontwikkelingsgebied, op fysiek en medisch gebied en op de sociaal-emotioneel-ontwikkeling. Twee keer per jaar worden alle kinderen individueel besproken door de groepsleiding en de IB-er. De groepsleiding brengt zeer nauwkeurig het kind in beeld op een groepsbesprekingsformulier: motoriek, sociaal-emotionele ontwikkeling (KIVA: anti-pest methode), cito-gegevens, ouder-informatie (informatie die we van ouders/verzorgers krijgen), mogelijke onderzoeken, niveau van ondersteuning. De groepsleider en de IB-er gaan daarover in gesprek en bespreken samen de onderwijsbehoeften van uw kind. “Wat heeft uw kind nodig van deze groepsleider, de andere kinderen, de methode, de ouders/verzorgers of eventuele andere (externe) passende mogelijkheden”?

In deze groepsbesprekingen kunnen formulieren gaan over:

Voorbeelden van leren en ontwikkeling:

- **Dyslexie:** (zijn er signalen, ouders/verzorgers informeren, verder onderzoek adviseren, hoe kunnen we er nu al rekening mee houden) Dyslexie-onderzoek aanvragen.
- **Rekenontwikkeling:** (heeft het kind extra begeleiding nodig, van wie: school, ouders, extern). Oudergesprek, verder onderzoek?
- **Rekentijgers:** Is dit een kind wat heel makkelijk slim rekt, is dit een kind voor de rektijgers? (reketijgers: 1 uur per week buiten de stamgroep onder begeleiding samenwerken aan uitdagend rekenmateriaal). Heeft het kind kenmerken die erop wijzen dat er een algehele ontwikkelingsachterstand is, is er een intelligentie onderzoek nodig? Kan de lesstof aangepast worden? Is een individuele leerlijn noodzakelijk?
- **Extra uitdaging:** is dit een kind wat bij de plustijgers de uitdaging moet krijgen en nodig heeft? (Reketijgers: 50 minuten per week buiten de stamgroep extra uitdaging naast de uitdaging die de kinderen in de stamgroep al krijgen).

Voorbeelden van aandacht en werkhouding: vragen die we onszelf stellen:

- In hoeverre zijn er moeilijkheden met de vaardigheden van het kind om aandachtig en betrokken aan het leerproces deel te nemen?
- Is het kind toe aan de middenbouw/bovenbouw?
- Heeft dit kind het nodig om tijdens het blokuur te werken met geluidsafschermers, te zitten op een wiebelkussen of te werken op een rustig plekje binnen de stamgroep?
- Is het beter dat dit kind werkt in een kleine groep in een stilwerklokaal (Fluisterkruid) onder begeleiding, zodat individuele hulp gegeven kan worden?
- Hoe kijken de ouders/verzorgers hier tegen aan? Is er verder onderzoek nodig? Moeten we andere expertise in school halen?

Sociaal-emotioneel:

- KIVA, een preventief anti-pestprogramma (en digitaal sociaal-emotioneel leerlingenvolgsystemen). KIVA wordt twee keer per jaar voor de groepsbespreking ingevuld. De groepsleider vult dit aan met informatie over de vriendschappen en het welbevinden van het kind. Zijn er gedragsmoeilijkheden/stoornissen die er voor zorgen dat de kinderen in meer of mindere mate niet optimaal aan het leer- en ontwikkelingsproces kunnen deelnemen? Wordt het kind gepest of wordt het kind als pester ervaren?
- Is het kind toe aan de middenbouw/bovenbouw?
- Is het nodig dat er externe gedragsexpertise wordt ingeschakeld?
- Wat vinden ouders/verzorgers? Is verder onderzoek nodig? Wat vraagt dit van de verhoudingen/balans in de groep? Hoe kunnen we het kind pro-actief begripvol benaderen? Welke individuele afspraken zijn er nodig?
- Is het nodig de opvoedondersteuner om advies te vragen?

Fysiek/medisch:

- Wat is de hulpvraag? Welke hulpmiddelen kunnen we inzetten? Wat vinden en kunnen de ouders/verzorgers? Is solar apparatuur /fysiotherapie, ergo therapie, logopediste, Fluisterkruid nodig?

Thuisituatie:

- Omstandigheden kunnen een kind zodanig belasten dat er speciale onderwijsbehoeften ontstaan om de leerprocessen op gang te brengen en te houden. Kan het Zorg Advies Team (ZAT) advies geven over dit kind, in deze thuisituatie! (scheidingen, rouwproces, opvoedkundige problemen). Is het nodig dat er meer advies/hulp ingeschakeld kan worden? (In het ZAT zit een opvoedondersteuner en jeugd- en gezinsbegeleider vanuit de GGD).
- Het ZAT komt minimaal 5 keer per jaar bij elkaar op De Pandelaar en gaat dan in gesprek met de IB-er (en/of groepsleiding)

Het doel van de individuele kindbespreking is uw kind goed in beeld te brengen en op al deze vragen antwoorden te formuleren en om te zetten in acties. Om gezamenlijk handelingsbekwaam te zijn en niet handelingsverlegen te zijn of te worden.

Om voor elk uniek kind een aanbod te creëren, waarbij zo nodig passende ondersteuning geboden kan worden.

We kijken ook wat kinderen nodig hebben van andere kinderen (wellicht ook in een andere stamgroep), of van hun ouders.

- Maatje voor het (leren) lezen.
- Maatje om samen een project uit te werken.
- Maatje om je te helpen tijdens het blokuur.
- Ook ouders wordt gevraagd om in de ondersteuning mee te participeren om de hulpvragen mee te beantwoorden.

- Oudere kinderen hebben zelf ook vaak goede ideeën om mee te denken in oplossingen die voor hen werken, om samen een plan te maken.
- Kind + groepsleiders + ouders/verzorgers + andere kinderen + school maken samen één plan : een breed ondersteuningsplan.
- Er zijn altijd kinderen op De Pandelaar die een brede ondersteuning nodig hebben. Er zullen dan ook vaker oudergesprekken plaats vinden waar de ouders, de groepsleiding, de **IB**-er, de **AB**-er (ambulante begeleider), de logopediste of andere externen (allen op afroep) bij aanwezig kunnen zijn.
- Goede communicatie tussen alle partners is een voorwaarde om alle mogelijkheden te benutten die nodig zijn voor een optimale ontwikkeling van uw kind.

De mate waarin de groepsleider de ruimte heeft om met de kinderen te werken en te leren, kan doorslaan naar handelingsverlegenheid. Voor een belangrijk deel kan dat bepaald worden door de balans in de groep van dat moment.

Onder balans in de groep wordt vooral verstaan de ruimte die er voor de groepsleiders en de kinderen is om voor alle kinderen in de groep een pedagogisch klimaat en een leeromgeving te bieden waarin de kinderen zich kunnen ontwikkelen.

Indien (weer) perspectief kan ontstaan door ondersteuning in de groep (of buiten de groep), kan de school mogelijk wel passend onderwijs organiseren omdat dan de balans weer ontstaat. De directie, de groepsleiding en IB-er werken (continu) aan dit proces wat Passend Onderwijs heet.

Passend onderwijs legt een zorgplicht bij scholen. Dat betekent dat zij er sinds 1 augustus 2014 voor verantwoordelijk zijn om alle kinderen die extra ondersteuning nodig hebben een goede onderwijsplek te bieden. Daar staat De Pandelaar achter. Toch kan het nodig zijn dat wij samen met de ouders van het kind gaan kijken naar een andere school die beter aansluit bij de onderwijsbehoeften van het kind. Daarin trekken we altijd gezamenlijk op en wordt deze stap alleen gezet als we op De Pandelaar geen nieuwe mogelijkheden of oplossingen meer zien. De ontwikkeling en het welbevinden van het kind staan daarbij centraal.

Het team van De Pandelaar werkt intensief samen met de IB-er, met als doel een brede ondersteuningsvisie te kunnen organiseren op onze basisschool.

Deze visie sluit naadloos aan bij onze jenaplanschool. Vanuit een goed pedagogisch klimaat, willen we kind-volgend zijn en ingesteld zijn op individuele ondersteuningsbehoeften van onze kinderen. We zoeken samen met ouders/verzorgers, kinderen, externen, altijd naar goede oplossingen voor onze kinderen.

Passend onderwijs doe je niet alleen, altijd SAMEN.

Onze ambitie: We streven samen naar een stevige brede ondersteuning voor alle kinderen.

Passend onderwijs is een natuurlijk proces wat in beweging is.

Onze jenaplanvisie is een natuurlijk proces dat passend onderwijs mogelijk maakt.

NB: Een aantal ouders heeft meegekeken en meegedacht over de inhoud van bovenstaande tekst en herkennen zich in de inhoud.

Samenwerkingsverband Helmond-Peelland PO

Basisondersteuning en schoolondersteuningsprofiel.

Inhoudelijke invulling van de basisondersteuning in het SWV Helmond-Peelland PO.

Voor de onderwijsinspectie is het belangrijk dat de inhoudelijke invulling van de basisondersteuning op iedere basisschool gelijk is.

Er ligt nu een nieuwe (voorlopige) definitie vanuit het Samenwerkingsverband, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen de afspraak over basisondersteuning en de inhoudelijke invulling van de afspraak. Deze invulling betreft een minimumstandaard voor te verwachten kwaliteit, aangevuld met de aanvullende mogelijkheden en expertise van de school (het ondersteuningsprofiel).

Wat is nu exact de definitie:

Afspraak basisondersteuning: de afspraak dat alle scholen binnen het samenwerkingsverband, met behulp van het eigen bestuur, leerlingen kunnen opvangen tot aan een verwijzing (meer dan 40% van de onderwijstijd buiten de stamschool moeten volgen).

Minimale inhoudelijke lat: de afspraak dat iedere school beschikt over een basisarrangement van de inspectie.

De Pandelaar voldoet aan het basisarrangement van de inspectie.

In het ondersteuningsplan van het SWV Helmond-Peelland 2014-2018 (versie 9) is in het kader van de notitie: "het minimum van zorg" aangegeven waar de grens van de basisondersteuning ligt.

De Pandelaar heeft ervoor gekozen het schoolondersteuningsprofiel naast de leerlingkenmerken en de grens van basisondersteuning op te schrijven. (zie hoofdstuk 2)

Hoofdstuk 2

Elk kind kan groeien en bloeien

Inhoud Basisondersteuning en schoolondersteuningsprofiel

Leerlingkenmerken	Ondersteuningsprofiel Pandelaar	Grens basisondersteuning
<p>1. Leer-en ontwikkelingskenmerken</p> <p><i>Intellectuele ondersteuningsvragen, leerachterstand, ontwikkelingsvragen, taalhelpvragen en ontwikkelingsvoorsprong</i></p> <p>A. <i>Kinderen met een manifeste leerstoornis, met name kinderen met dyslexie, met ernstige taal- en leesproblemen en met rekenproblematiek. Ze hebben aangepaste begeleiding en leerstof nodig en leerlingen, leerkrachten en ouders/verzorgers moeten leren omgaan met hun beperking.</i></p>	<p>De kinderen met dyslexie kunnen op de Pandelaar gebruik maken van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Readspeaker - Leesliniaal - Aangepaste toetsen - Meer tijd voor het maken van opdrachten - Begrip voor de aanwezige dyslexie - Vergroten van de tekst - Voorgelezen worden waar nodig - Begeleiding in een kleinere setting (fluisterkruid) - Dyslexie-ICT specialist - Plusklas van het Commanderijcollege - Rekentijgers (1 uur per week) (verdiepend) - Plustijgers (verdiepend) - Projecten; individueel en in tweetallen (verdiepend) - Aangepast weekplan (3 sterretjes) - Eigenaarschap van hun weekplan - Slimme taal <p>Kinderen met ernstige taal- en leesproblemen kunnen op de Pandelaar gebruik maken van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Expertise van een logopediste - Expertise van een deskundig ambulante begeleider cluster II voor een preventief consult - Expertise van Opdidakt en Marant - Begrip voor de aanwezige problematiek - Regelmatige geplande communicatie/overleg tussen ouder/school/logopediste/ ambulante begeleider - Visuele ondersteuning - Ondersteuning van een onderwijs ondersteuner - Begeleiding in een kleinere setting (Fluisterkruid) - Bewust zijn van talenten - Gericht zijn op succeservaringen 	<p>Deze ondersteuningsvragen vallen binnen de basisondersteuning, al dan niet met inschakeling van externe expertise.</p> <p>Leerachterstand > 1 jaar, een leerrendement < 50% en er is sprake van een sociaal-emotionele problematiek als gevolg van leerstoornis. Het is een meervoudige problematiek geworden.</p>

<p><i>B. Kinderen met een geringe begaafdheid die wereldoriënterend onderwijs behoeven dat praktisch en toegespitst op hun leefwereld is.</i></p>	<p>Kinderen met ernstige rekenproblemen kunnen op de Pandelaar gebruik maken van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een orthopedagoog (tevens rekenspecialist) die de rekenproblematiek onderzoekt, analyseert en in een adviesgesprek handvatten aanreikt om de problematiek aan te pakken - Groepsleiding van OB en MB zijn bekend met “Met sprongen vooruit”. - Regelmatige communicatie/overleg tussen ouders/verzorgers en groepsleiding. Eventueel sluit de interne begeleider of de onderwijsondersteuner aan. Waar het kan, kan samen met het kind een plan worden gemaakt - De Pandelaar heeft kennis van de IF Functionerings-niveaus/doelen met betrekking tot het VO - Begrip voor de aanwezige problematiek - Bewust zijn van talenten - Gericht zijn op succeservaringen - Expertise van Opdidact <p>Kinderen met een grote leerachterstand kunnen op de Pandelaar gebruik maken van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een kleinere setting (fluisterkruid) - Gerichte individuele begeleiding van de onderwijsondersteuner - Gestructureerde week- of dagplanning - Ingekorte lesstof en opdrachten - Verlengde instructie - Bewuste invulling van talenten van het kind - Gericht zijn op succeservaringen - Aanwezige kennis van 1F Functioneringsniveaus/doelen - Intelligentie-onderzoek door BCO - Goede communicatie met ouders/verzorgers 	<p>Leerachterstand > 1½ jaar en onvoldoende vooruitgang ondanks extra hulp, een leerrendement < 50%).</p>
---	---	---

<p>C. <i>Jonge kinderen (4-7 jarigen) met een ontwikkelingsachterstand. Zij ontwikkelen zichzelf onvoldoende het reguliere onderwijsaanbod van de basisschool.</i></p> <p>2. Fysieke en medische kenmerken</p> <p><i>Ondersteuningsvragen met betrekking tot het gehoor, gezicht, spraak, motorische problemen en anders (epilepsie, Downsyndroom etc.)</i></p> <p>3.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kleinere groepen in de onderbouw - Inzetten van onderwijsondersteuner - Inzetten van logopediste - Verwijzen naar fysio-, of ergotherapie - Waar nodig: inschakelen van de opvoedondersteuner voor verwijzing - Bewuste invulling van talenten - Gericht zijn op succeservaringen - Goede communicatie met ouders - Groepsleiding van OB zijn VVE-gecertificeerd - Warme overdracht <p>peuterspeelzaal – De Pandelaar.</p> <p>Kinderen met spraak- en taalproblemen kunnen op de Pandelaar gebruik maken van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Logopediste (2 dagen aanwezig) - Expertise vanuit cluster II - Ambulante begeleider vanuit cluster II kan preventief ingeschakeld worden en adviseren - Regelmatig overleg tussen ouders/verzorgers, de groepsleiding, logopediste, ambulante begeleider cluster II. - Werken in een kleinere setting (Fluisterkruid) - Begrip voor de aanwezige problematiek - Gericht op succeservaringen <p>Kinderen met gehoor-, gezichts-, motorische en/of epilepsie problemen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aanwezige expertise met solarapparatuur - Zie bovenstaande - Op de Pandelaar zoeken we samen met ouders/verzorgers naar passende oplossingen, als er een ondersteuningsvraag is m.b.t. bovenstaande 	<p>Achterstand > 1 jaar t.o.v. kalenderleeftijd ten aanzien van:</p> <p>spraak/taalontwikkeling - motorische ontwikkeling - visueel/ruimtelijke ontwikkeling - leerontwikkeling en een half jaar onvoldoende vooruitgang ondanks extra hulp.</p> <p>Over deze ondersteuningsvragen worden in het kader van de basisondersteuning geen algemeen geldende afspraken gemaakt. Het gaat hier om een specifieke problematiek in veel gradaties. Veelal zijn deze leerlingen aangewezen op het speciaal onderwijs. In het kader van de extra ondersteuning wordt nagedacht over het creëren van een tussenvoorziening cluster 2 respectievelijk cluster 1 binnen de grenzen van deze regio</p>
---	--	---

Sociaal-emotionele kenmerken

Ondersteuningsvragen met betrekking tot (faal)angst, teruggetrokkenheid, zelfvertrouwen, weerbaarheid, positie in de groep en contactname (moeite met maken en houden van contact, in het invoelen van emoties e.d.);

Kinderen met sociaal-emotionele problematieken kunnen op de Pandelaar gebruik maken van:

- Veilig pedagogisch klimaat – KIVA-anti-pestprogramma
- Onder begeleiding werken in een kleine setting (fluisterkruid)
- Aangepaste gestructureerde opdrachten
- Visuele ondersteuning
- Gericht op succeservaringen
- Begrip voor de problematiek
- Begeleiding van een (ingehuurde) gedragsspecialist in een klein groepje
- Voorbereiding op het VO
- Voorspelbaar dagritme
- Geplande communicatie/overleg tussen ouders, groepsleiding, intern begeleider, gedragsspecialist
- VAST (SWV Helmond-Peelland)
- Video-interactie-begeleiding (IB-er)
- Inschakelen van de opvoedondersteuner voor advies/verwijzing of ondersteuning
- Groepsleiding is bekend met sociaal-emotionele problematieken of vraagt advies aan de interne begeleider of gedragsspecialist
- Groepsleiding houdt rekening met de eventueel gegeven medicatie
- Groepsleiding onderhoudt korte communicatielijntjes met de ouders
- De interne begeleider en de gedragsspecialist kennen het netwerk van expertise in de omgeving van de school
- De interne begeleider houdt individuele “zongesprekjes” m.b.t. welbevinden
- Inzet van KIVA-anti-pestprogramma
- Coördinatie steungroep KIVA
- KIVA sociaal LVS
- Marietje Kesselsproject

Voor zover het gaat om leerlingkenmerken zoals ADHD of behorend tot het autismespectrum (inclusief PPD-NOS en Asperger) is het uitgangspunt dat de school: met inschakeling van de onderwijsspecialist, in staat kan worden geacht:

- deze problematieken te kunnen signaleren;
- een aanpak voor deze leerlingen te kunnen opstellen;
- een veilig klimaat voor deze leerlingen te kunnen bieden.

Bovenstaande geldt voor zover de school denkt de betreffende leerling zelf de benodigde ondersteuning te kunnen bieden. Het gaat hierbij om enkelvoudige problematieken. Meervoudige problematieken vallen er buiten. Ook over psychiatrische problematiek (bijvoorbeeld angststoornissen) worden in het kader van de basisondersteuning geen afspraken gemaakt.

<p>A. <i>Faalangstige kinderen. Kinderen die de moed verloren hebben en kinderen met motivatieproblemen. Zij moeten met hulp van een zeer goed afgewogen leerstofaanbod succeservaringen opdoen in een pedagogisch stimulerende omgeving.</i></p>	<p>Deze ondersteuningsvragen horen bij uitstek binnen de basisondersteuning</p> <ul style="list-style-type: none"> - “zongesprekje” (gesprek tussen kind en de interne begeleider, gericht op eigenaarschap)- kind eigenaar maken van plan - Picto’s –beertjes van Meichenbaum - Gedragsspecialist - Fluisterkruid - Aangepaste taken - Video-interactiebegeleiding IB-er 	
<p>B. <i>Kinderen die heel prikkelgevoelig zijn. Zij kunnen alleen een goede werkhouding ontwikkelen in een duidelijk gestructureerde en rustige omgeving.</i></p>	<p>Deze ondersteuningsvragen horen bij uitstek binnen de basisondersteuning</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fluisterkruid - Onderwijsassistente - Gedragsspecialist - Aangepaste taken - Rustige werkplek - Koptelefoon/wiebelkussen - BCO onderwijsbegeleiding en advies 	
<p>4. Gedragmatige kenmerken</p> <p><i>Gedragshulpvragen kunnen betrekking hebben op overactief, impulsief, naar binnen gericht en naar buiten gericht gedrag en kinderen in een sociaal isolement, die moeten leren hoe zij relaties opbouwen. (oppositieel gedrag, sociaal angstig, depressief, zondebokpositie).</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Aangepaste opdrachten - “zongesprekjes” - ZAT met opvoedondersteuner en jeugdverpleegkundige - BCC/GGZ/Herlaarhof/Opdidact - Fluisterkruid - Gedragsspecialist De Pandelaar - SOVA training (OPDC) 	<p>Over deze problematiek worden geen algemeen geldende afspraken in het kader van de basisondersteuning gemaakt.</p>

<p>5. Werkhouding.</p> <p><i>Ondersteuningsvragen met betrekking tot zelfstandig werken, structureren, zelfstandig begrijpen, doorzetten e.d.</i></p>	<p>Kinderen met een ondersteuningsvraag die betrekking hebben op taakgerichtheid en werkhouding:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Werkhouding onder begeleiding in een kleine setting (Fluisterkruid) - Visuele ondersteuning - Individueel zongesprekje met de IB-er: eigenaarschap/samen een plan maken - Rustige werkplek binnen de stamgroep - Koptelefoon - Wiebelkussen - Maatje - Advisering van de interne begeleider of de gedragspecialist 	<p>Deze ondersteuningsvragen horen bij uitstek binnen de basisondersteuning</p>
<p>6. Problematische thuissituatie</p> <p>Onderstimulering, pedagogische verwaarlozing en overbescherming. Kinderen met een pedagogisch labiele of incompetent thuissituatie, in combinatie met één of meer van bovenstaande vraagstellingstypen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Expertise vanuit het zorgadviesteam (ZAT) - Opvoedondersteuner - Gedragspecialist Pandelaar - Vertrouwenspersoon (IB-er) - Schoolarts - Veiligheidscoördinator (IB-er) - Wijkagent - Veilig thuis 	<p>Van belang is dat alle scholen binnen het SWV in staat zijn deze kenmerken te signaleren. Het verdere traject voor de betreffende leerling zal in nauw overleg met de opvoedondersteuner moeten worden opgepakt.</p> <p>Externe onderzoeksrapportage van hulpverlenende instanties, hun bevindingen en hun kijk op de zaak</p>

Arrangeren/Extra ondersteuning (toelaatbaarheidsverklaring TLV)

Afspraken in het kader van de extra ondersteuning: toeleiding naar een T.L.V. (toelaatbaarheidsverklaring)

Het proces waarin de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van het kind (en de groepsleiding) gematcht wordt met een daarbij passend onderwijs- en ondersteuningsaanbod noemen we arrangeren. Hierbij is het essentieel dat de school en de ouders/verzorgers (en het kind) dit samen hebben afgesproken en vastgelegd.

Uitgangspunten:

- Het denken vanuit de onderwijsbehoefte is de basis voor goed onderwijs.
- Van curatief naar preventief.
- Van indiceren naar arrangeren.
- Van sectoraal naar integraal.
- Zo dichtbij, zo licht en zo kort als mogelijk.
- Eén kind, één gezin, één wijk, één plan en regie.

Arrangement:

De onderwijsbehoeften van een leerling worden in kaart gebracht binnen de eerder genoemde vijf velden:

1. aandacht en tijd
2. onderwijsmateriaal
3. ruimtelijke omgeving
4. benodigde expertise
5. samenwerking met andere instanties

De extra ondersteuning wordt beschreven in benodigde expertise en voorzieningen (zie de 5 velden). Deze vorm van extra ondersteuning wordt zoveel mogelijk op De Pandelaar onder verantwoordelijkheid van het schoolbestuur georganiseerd en vanuit de aan het schoolbestuur toegekende middelen gefinancierd. Om de ondersteuning zo efficiënt, effectief en zo thuisnabij mogelijk te realiseren werken schoolbesturen samen. Bij plaatsing op een school van S(B)O moet een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) worden aangevraagd bij het samenwerkingsverband.

Indien er sprake is van een verwijzing met een TLV naar een school van SBO of SO dient een triade (verwijzende school, de ouders/verzorgers en de ontvangende school) georganiseerd te worden.

Rol van ouders/verzorgers:

Ouders/verzorgers zijn onze partners als het gaat om het welbevinden en het ontwikkelen van het kind. Zij zijn een belangrijke informatiebron en kunnen hun eigen bijdrage leveren in de afstemming over hun kind. Oudere kinderen kunnen zelf meedenken en eigenaar worden van hun eigen plan. Als het nodig is hebben de IB-er en de betreffende groepsleider(s) samen met de ouders/verzorgers 8-wekelijks een voortgangsgesprek over het kind. Dit geldt zeker voor de kinderen die vallen onder passende (extra) ondersteuning, maar kan ook plaatsvinden met ouders/verzorgers van kinderen die vallen onder de basisondersteuning. Uit ervaring is gebleken dat goede communicatie en korte lijntjes de slagingskans van passend onderwijs vergroten.

In het traject naar de TLV moeten ouders/verzorgers en de school goed samenwerken. Het is belangrijk dat de ouders in het hele proces worden meegenomen. Wanneer de TLV is afgegeven, krijgen de ouders vanuit het SWV een ouder- tevredenheidsenquête toegestuurd. Deze enquête kan anoniem worden ingevuld.

Hoe borgen en evalueren we de onderwijsbehoeften op de Pandelaar

De Pandelaar werkt met groepshandelingsplannen en groepsbesprekingen.

**** Groepshandelingsplannen:***

Groepshandelingsplannen worden gemaakt voor rekenen, begrijpend lezen, spelling en technisch lezen.

2 keer per jaar worden er groepshandelingsplannen naar aanleiding van de cito opgesteld.

Per groepshandelingsplan vindt er een tussenevaluatie plaats (methode-gebonden toetsen en observaties). Bovenstaande vindt plaats tijdens het bouwoverleg.

**** Groepsbesprekingen:***

De groepsbesprekingen gaan over het individuele kind. De inhoud van de weektaak, de behaalde resultaten, het welbevinden van het kind, de sociaal-emotionele ontwikkeling (KIVA), de informatie vanuit de ouders/verzorgers en het niveau van de zorg.

Groepsbesprekingen vinden 2 keer per jaar plaats. Hierbij zijn de IB-er en de groepsleiders aanwezig.

Passend onderwijs en zij-instroom

De laatste jaren zien we een groei van zij-instromers op onze basisschool; soms door verhuizing maar meestal komen ouders/verzorgers met een ondersteuningsvraag.

De directeur en de IB-er gaan altijd in gesprek met de ouders/verzorgers van de zij-instromer. In dat gesprek praten we over de argumenten die onder hun ondersteuningsvraag liggen, zowel didactisch als sociaal emotioneel. We vragen naar onderzoeken, therapieën, rapporten en cito-uitslagen.

We willen graag een eerlijk, realistisch beeld krijgen van het kind en de eventuele ondersteuningsvraag.

Na dit gesprek verwijzen we de ouders terug naar de huidige school waar hun kind zit. De afspraak binnen Gemert-Bakel is dat ouders eerst op hun huidige school vragen om de ondersteuning die hun kind nodig heeft. Elke basisschool binnen het SWV dient immers de basisondersteuning te kunnen bieden.

De Pandelaar neemt met toestemming van de ouders/verzorgers van de zij-instromer contact op met de huidige school (waar het kind op zit) en vraagt om een volledig, realistisch beeld van de mogelijkheden van het kind. Als er een ondersteuningsvraag is wordt die uitgebreid besproken.

De Pandelaar gaat opnieuw in gesprek met de ouders om samen te praten over de mogelijkheden en de onmogelijkheden die een ondersteuningsvraag kan inhouden.

In goed overleg met de ouders kijken we of De Pandelaar de ondersteuning kan bieden die gevraagd wordt.

Daarbij houdt De Pandelaar rekening met de grootte van de stamgroepen en/of het aantal aanwezige kinderen met een ondersteuningsvraag in de groepen.

Bij de onderbouw zal bij het overschrijden van 23 kinderen, zeer nauwkeurig worden gekeken naar de ondersteuningsvraag. Bij de middenbouw en bovenbouw zal dit hetzelfde gelden boven het aantal van 28 kinderen

Voorbeeld:

Als er 28 kinderen in een stamgroep zitten, zal De Pandelaar niet snel overgaan tot het plaatsen van zij-instromers met een ondersteuningsvraag. De Pandelaar bestudeert elke ondersteuningsvraag als een unieke vraag.

De Pandelaar is een voorstander van een ruimhartig passend onderwijsbeleid. Er moet altijd rekening gehouden worden met de balans in de stamgroep, de veerkracht van de kinderen en de groepsleiding.

Hoofdstuk 3

Ondersteuningsplan/Meerjarenplan
2017-2020

Elk kind kan groeien en bloeien

Meerjarenplan 2017 – 2020

A: Pedagogisch klimaat	Actie	Wanneer			Verantwoordelijke
		2017- 2018	2018-2019	2019-2020	
Aanpak gericht op sociale veiligheid, voorkomen van gedragsproblemen en de zorg voor een veilig schoolklimaat	Formeren van een KIVA – steungroep (team; 3 collega’s, één uit elke bouw)	X			IB-er/directie
	De digitale afnames van KIVA integreren in de groepsbesprekingen met de IB-er	X	X	X	IB-er
	Implementeren van KIVA-lessen binnen het jaarrooster van De Pandelaar (schoolbreed/bouwbreed)		X		Kiva Steungroep /IB-er
	Kiva als speerpunt. Herhaaldelijk in teamvergadering als bespreekpunt	X			KIVASTEUNGROEP/ Directie/IB-er
	Inzet gedragsspecialist met groepjes kinderen <ul style="list-style-type: none"> • Voorbereiden VO • Brain blocks • sociaal-emotionele vaardigheden Er zijn nu geen kinderen meer met een “oude” LGF indicatie cluster 4	X	X	X	IB-er
	inzet extra onderwijsassistent: kinderen leren spelen/delen/sociaal emotionele vaardigheden	X			IB-er
	visie ontwikkelen n.a.v. de overgang groep 2 naar groep 3 aan de hand van: <ul style="list-style-type: none"> • competenties • sociaal-emotionele vaardigheden • motorische vaardigheden 		X		IB-er OB-coördinator MB-coördinator

	betrekken van ouders/verzorgers bij het bovenstaande visiestuk			X	IB-er
	intensiveren contact peuterspeelzaal De Ontdekking: <ul style="list-style-type: none"> • observaties • bespreken van kinderen • betrekken van ouders 	X	X		IB-er OB-coördinator
	ZAT: afstemming IB-er, verpleegkundige en opvoedondersteuner steeds duidelijker en effectiever (korte lijstjes) verantwoordelijkheden afbakenen	X	X	X	IB-er
B. Planmatig en opbrengstgericht werken					
	Verbeteren van groepsbesprekingsformulier <ul style="list-style-type: none"> • Effectiever invullen (doel is minder administratie- meer inzet ICT mogelijkheden) • KIVA betrekken 	X	X	X	IB-er/ Bouw- coördinatoren
	Veranderen van format groepshandelingsplannen (doel: minder administratieve lasten en realistisch in de praktijk van het lesgeven)	X	X	X	IB-er Team
	Directe instructiemodel: visie ontwikkelen op kinderen die bij elke extra instructie zitten		X		IB-er Team
	Kinderen meer eigenaar maken van hun eigen plan/taak/weekplan		X	X	IB-er MB/BB coördinator
	Hoogbegaafdheid: onderzoeken van samenwerking met andere scholen/besturen t.a.v. extra aandacht voor hoogbegaafde kinderen (naast de plusklas van het Commanderiej College)		X	X	IB-er

C. Deskundigheid	Verbeteren van de verslaglegging (rapport) van de kinderen	X			IB-er en coördinatoren
	Ruimte voor ondersteuningsvragen/antwoorden in het verslag	X			Werkgroep IB-er, Team
	Aandacht voor talenten blijven benoemen en bevorderen Muziekproject – impuls (OCW)	X	X		Team
	Deskundigheid IB-er vergroten <ul style="list-style-type: none"> • TIB studiedag (2 nov 2017) • PO – passend onderwijs in 1 dag (jaarlijks) • Cursus: werkdrukverlaging/time-management • Cursus: specialisatie: <ol style="list-style-type: none"> 1. Autisme- vast en zeker naar het VO – 19 sept 2017 2. Dyslexie- Nationale dyslexie conferentie – 21 maart 2018 3. ADHD 4. Balans enz. • IB netwerk GOO (4 x per jaar) • Aanamebeleid m.b.t. zij-instroom verbeteren en bespreekbaar maken binnen SWV Helmond Peelland PO 	X	X	X	IB-er
		X			IB-er en directeur
D. Voorzieningen in de fysieke omgeving					
	Reorganisatie ruimtes passend onderwijs i.v.m. een extra onderbouwgroep (sept. 2017) <ul style="list-style-type: none"> • Fluisterkruid • Creëren nieuwe begeleidingsruimte (tweede onderwijsassistente) 	X	X	X	IB-er

	Flexibele ruimtes voor (als gevolg van reorganisatie): <ul style="list-style-type: none"> • Logopedist • Gedragsspecialist • Dyslexie-behandelaar • Ambulante begeleider cluster II 	X	X	X	IB-er
E. Samenwerkende ketenpartners					
	Intensiveren observatie bij peuterspeelzaal De Ontdekking i.v.m. ondersteuningsvragen	X	X	X	IB-er
	Contacten onderhouden met: <ul style="list-style-type: none"> • Herlaarhof • Gemeente WMO • Externe vertrouwenspersoon • CJG Gemert-Bakel • Opvoedondersteuner • Opdidact • Stichting Leergeld • OPDC • BCO • GGZ • GGD • IB netwerk GOO 	X	X	X	IB-er

Hoofdstuk 4

Vaststelling en ondertekening

Elk kind kan groeien en bloeien

Dit schoolondersteuningsprofiel en het ondersteuningsplan is van advies voorzien door de MR en vastgesteld door het bestuur:

Datum

Plaats

Handtekening MR:

Datum

Plaats

En vastgesteld door het bestuur:

Bijlage 1

Niveaus van ondersteuning

1. **Goed onderwijs:**

- Effectieve instructie en begeleiding.

2. **Basisondersteuning:**

- Extra ondersteuning aan kinderen die dat nodig hebben op basis van observatie en signalering.
- Vastgelegd in groepshandelingsplan.
- IB-er is ondersteunend en meedenkend.
- Collegiale consultatie (bouwoverleg, IB-er).
- Dyslexie behandelingen
- RT (remedial teaching rekenen)
RT begrijpend lezen.
- CITO– speciale niveau toetsen
- Kinderen eigenaar maken van hun eigen ontwikkelplan
- Wiebelkussen, koptelefoon, sprint, projecten, rekentijgers, plusgroepen, uitdagend onderbouwmateriaal, verlenging in de onderbouw/middenbouw/bovenbouw)

3. **Basisondersteuning plus /IB-er/Ouders/Intern (evt. extern):**

- Consultatiegesprekken met IB-er
- Eventueel pedagogisch en/of didactisch onderzoek/extern onderzoek
- Vastgelegd in het handelingsplan en in de groepsbespreking
- Extra oudergesprekken, eventueel samen met het kind
- Aanmelden bij externe instanties (Opvoedondersteuner, Sova, Orthopedagoge, GGZ, enz.)
- Ouders/verzorgers moeten toestemming geven
- Kinderen eigenaar maken van hun eigen ontwikkelplan
- Plusklas Commanderiej College
- Inzet gedragspecialist

4. **Basisondersteuning extra plus/IB-er/Ouders/Extern:**

- Extern onderzoek
- Op basis van diagnosegegevens een handelingsplan opstellen / arrangement/verder onderzoek
- De groepsleider voert een individueel handelingsplan uit
- Ambulante begeleiding vanuit het speciaal basisonderwijs/expertise centrum
- Ouders/verzorgers en school werken nauw samen (gesprekkencyclus)
- NT2 leerlingen
- Inzet gedragspecialist

5. Extra ondersteuning bovenschools:

- TLV
 - o Verwijzing naar SBO en triade
 - o Verwijzing naar SO en triade
- Verwijzing crisisopvang